

dr hab. Danuta Dąbrowska-Wojciechowska, prof. AS
Katedra Komunikacji Wizualnej
Wydział Wzornictwa
Akademia Sztuki w Szczecinie
danuta.dabrowska@akademiasztuki.eu

Szczecin, 28.04.2025

Recenzja w postępowaniu o nadanie tytułu doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, wszczętym w związku z decyzją Rady Doskonałości Naukowej przez Akademię Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi na wniosek pana dr Przemysław Dominika Hajka.

Do oceny w postępowaniu habilitacyjnym Przemysław Hajek przedstawił dokumentację w formie papierowej publikacji (188 stron) pt. „Projektowanie – wszystko” systematyzującą informacje na temat habilitanta ułożoną w 3 rozdziały:

Informacje:

- Dane osobowe;
- Posiadane dyplomy i stopnie naukowe;
- Zatrudnienie w jednostkach naukowych;
- Wskazane osiągnięcia artystyczne;
- Wskazana jednostka do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego.

Autoreferat:

- Wstęp;
- Moja Droga;
- Projekt – Magazyn – Powidoki (prezentacja osiągnięcia artystycznego).

Wykaz osiągnięć:

- Dydaktyka i praca na uczelni;
- Pracownia Identyfikacji Graficznej I° (P.I.G);
- Proces kształcenia;
- Przyszłość;
- Informacje o osiągnięciach popularyzujących sztukę projektowania graficznego oraz o działaniach organizacyjnych na uczelni.

1.

Podstawowe dane o Habilitancie

W 2005 roku Przemysław Hajek uzyskał dyplom magistra sztuki, nadany przez Wydział Grafiki i Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi. Wykonał pracę dyplomową pod kierunkiem prof. Jerzego Trelińskiego, tytuł: „Projekt Hajek - identyfikacja wizualna autorskiego studia”. Dyplom obroniony z wyróżnieniem.

W 2018 uzyskał stopień doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne, nadany przez Wydział Grafiki i Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi. Tytuł pracy doktorskiej „Zielona Łódź. System informacji wizualnej miejskich parków w Łodzi”. Promotorem był dr hab. Piotr Karczewski, prof. nadzw., recenzenci: prof. dr hab. Michał Stefanowski oraz dr hab. Pavel Noga.

2.

Przebieg pracy naukowo-zawodowej

Przemysław Hajek jest zatrudniony w Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi od 2006 roku:

w latach 2006-2010 na stanowisku asystenta w Pracowni Projektowania Informacji Wizualnej u prof. Jerzego Trelińskiego w Katedrze Projektowania Graficznego na Wydziale Grafiki i Malarstwa;

w latach 2010-2019 na stanowisku asystenta w Pracowni Projektowania Informacji Wizualnej u dr hab. Piotra Karczewskiego prof. nadzw. w Instytucie Projektowania Graficznego na Wydziale Sztuk Projektowych;

od 2019 roku do chwili obecnej na stanowisku adiunkta w Pracowni Projektowania Identyfikacji Graficznej I^o w Instytucie projektowania Graficznego na Wydziale Sztuk Projektowych;

3.

osiągnięcia artystyczne i projektowe

Przemysław Hajek otrzymał szereg nagród (9) i wyróżnień (4) głównie za projekty magazynu Powidoki: Silver A'Design Award w kategorii Print and Published Media, 2021-2022, Muzeum of Design/Como; Award of Excellence, nagroda pisma Communication Arts za projekt typografii eksperymentalnej w magazynie Powidoki (nr 13), 2023, USA; Iron A'Design Design Award w kategorii komunikacja wizualna za magazyn Powidoki nr 6, Włochy, 2023; Nagrody Rektora ASP w Łodzi I^o i II° wielokrotnie oraz wyróżnienia za projekty plakatów i znaków graficznych.

Habilitant wskazuje również 3 wystawy indywidualne: jedna sprzed doktoratu „(Nie)Tylko Plakat” - autorska wystawa plakatów w łódzkiej filharmonii 2017, wystawa doktorska „Zielona Łódź. System informacji wizualnej miejskich parków w Łodzi” w Centrum Promocji Mody, 2018 oraz wystawa projektów graficznych dla magazynu „Powidoki” w Akademickim Centrum Designu w Łodzi, 2023.

Natomiast udział w wystawach zbiorowych to imponujący wybór 77 pozycji w tym sporo międzynarodowych; zestawienie obejmuje dorobek od 2005, czyli od momentu ukończenia studiów do roku 2024.

Przemysław Hajek jest również dwukrotnym stypendystą Erasmusa (przed doktoratem): w 2005 r. w Denmark Designskole w Kopenhadze i w 2017 w Media & Communication w Kouvola w Finlandii.

4.

Osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne i popularyzatorskie przedstawione w dokumentacji

Przemysław Hajek był promotorem 10 dyplomów I° w latach 2023/2024, jednego aneksu dyplomowego II° w 2024 oraz recenzentem 11 dyplomów I° i 2 II° w latach 2018-2024.

Dyplomantka Jagoda Światała wzięła udział w wystawie najlepszych dyplomów ASP w Łodzi w 2023 r. oraz w przeglądzie Dyplomy FNC 2023, natomiast student Michał Szwarc wziął udział w Agrafie 2024 w Katowicach. Szkoda, że w publikacji zabrakło dokumentacji tych prac. Habilitant wielokrotnie był współorganizatorem wystaw studenckich, prowadził także trzykrotnie warsztaty edukacyjne z zakresu projektowania graficznego. Wykazał również pełnione funkcje na uczelni od roku 2010.

Wszystkie te aktywności świadczą o dużym zaangażowaniu habilitanta zarówno w proces dydaktyczny, popularyzatorski i organizacyjny, związany z pełnionymi funkcjami.

5.

Ocena wskazanego przez Kandydata osiągnięcia artystycznego

Autoreferat podzielony został na dwie części. Część pierwsza „moja droga” to barwny opis zainteresowań habilitanta sięgający czasów beztroskiego dzieciństwa na blokowisku lat 80. po czasy licealnego dojrzewania i wchodzenia w dorosłość już jako studenta w pełni świadomego decyzji wyboru sztuki i projektowania jako głównego obszaru aktywności twórczej. W gąszczu młodzieńczych zainteresowań nauką gry na gitarze, eksperymentowaniem z fotografią analogową czy wykonywaniem szablonów pod spray z buntowniczymi hasłami czy wreszcie uczestniczeniem w festiwalach muzycznych i filmowych kształtował się jego

twórczy temperament.

Obejrzone w tamtym i późniejszym czasie wystawy i filmy stały się na długie lata źródłem jego twórczych inspiracji. Warto tu wspomnieć formatujące doświadczenia wyniesione z pobytów na stypendiach Erasmusa w Finlandii (Kouvola) na kierunku Media and Communication i drugim – dużo później, po skończonych studiach – w Duńskiej Szkole Designu w Kopenhadze. Pobyty te – jak sam pisze – otworzyły go na różne sposoby myślenia.

Solidne doświadczenie projektowe to również efekt prowadzonego przez dekadę studia graficznego, równoległe z pracą dydaktyczną na uczelni.

Jego firma zrealizowała identyfikacje wizualne dla różnych branż głównie z obszaru kultury, nierzadko o zasięgu ogólnopolskim. Przemysław Hajek od czasów studiów związany był także z branżą wydawniczą, projektując oprawy graficzne dla znaczących serii wydawniczych. Przez wiele lat projektował także plakaty i katalogi do wystaw uczelnianych.

Z opisu tak wielu przedsięwzięć wyłania się postać projektanta aktywnego i zaangażowanego, który w projektowaniu odnosi się – cytując za autorem – *do multidyscyplinarności, zmian w obszarze rozwoju technologii oraz bycia uważnym na potrzeby drugiego człowieka*. Tak rozległy i wielopoziomowy obszar rozpoznawany przez habilitanta wymaga stosowania różnych narzędzi i rozległych kompetencji. Umożliwia to jego suma doświadczeń, będąca pochodną wielu wydarzeń znacząco poszerzających spektrum działań twórczych.

Warto też wspomnieć o innej aktywności pana Przemysława – regularnym bieganiu maratonów, w którym znajduje wiele analogii z projektowaniem, takich jak systematyczność, rytm i porządek.

Druga część autoreferatu jest opisem wskazanego osiągnięcia naukowego będącego podstawą ubiegania się o nadanie stopnia naukowego. Dokumentacja została złożona zgodnie z wymogami formalnymi.

Wskazane przez habilitanta osiągnięcie to projekt graficzny magazynu artystyczno-naukowego „Powidoki” złożonego z 9 numerów, zamówionych i wydanych drukiem w latach 2019-2024 przez Akademię Sztuk Pięknych w Łodzi. Nakład każdej edycji to 1000-1200 szt. z ogólnopolską dystrybucją.

Magazyn Powidoki to jak na tę chwilę *opus magnum* habilitanta, taki przynajmniej wyłania się obraz tej realizacji w autoreferacie. To duże przedsięwzięcie projektowe, prowadzone przez kilka lat z wielkim zaangażowaniem. Projekt wielokrotnie eksponowany, doceniany i nagradzany, o czym autor pisze w części dotyczącej osiągnięć artystycznych i projektowych.

Magazyn projektowo poprowadzony jest w duchu łódzkiej awangardy, pobrzmiewają w nim echa twórczości Władysława Strzemińskiego, Katarzyny Kobro czy Karola Hillera. Już sam tytuł wyraźnie wskazuje nazwisko protoplasty i inspiratora – Strzemińskiego z jego słynnym cyklem obrazów Powidoki. Magazyn promuje nie tylko Akademię, ale również łódzkie

środowisko artystyczno-projektowe związane z uczelnią. Potwierdzając źródła inspiracji habilitant dołączył do autoreferatu całostronicowy graf synonimu słowa „powidoki”.

Zgodnie z wytycznymi: czytelność, nowoczesność i historia, Przemysław Hajek jako dyrektor artystyczny i główny projektant zaproponował layout magazynu, jego logotyp, projekt tyłu okładki i niestandardowy format, a także główną koncepcję, polegającą na niestosowaniu fotografii na okładce, ograniczaniu liczby kolorów syntezie ilustracji i hegemonii typografii. Założenia te wyróżniły magazyn na półkach księgarskich.

Habilitant czytelnie objaśnia genezę powstania logotypu jako swoistego wrażenia wzrokowego, czegoś zapamiętanego jako niepełne, nie do końca czytelne i ten concept sprawdza się w projekcie. Dobrze użyte pismo blokowe nawiązujące do historycznych odniesień, zredukowane przez przycięcie górnej i dolnej krawędzi napisu, na granicy czytelności, tworzy ciekawy znak. Poszczególne litery zostały wykreślone na zaprojektowanym gridzie z uwzględnieniem korekt graficznych napisu. Ciekawsza wydaje się wersja napisu w kontrze oraz wersje wpisane w kwadrat i koło. Rozumiem natomiast założenia projektowe zakładające umieszczanie napisu na różnych kolorach tła, wtedy napis w kontrze mógłby tracić na czytelności. Winieta zawsze zlokalizowana jest w tym samym miejscu na górze okładki. Możemy także zapoznać się z organizacją graficzną, layoutem okładki wykreślonym na siatce z pozycjonowaniem pozostałych treści.

Każdy numer posiada swój kolor przewodni i redaktora prowadzącego... (w tym miejscu przerwałam recenzowanie magazynu robiąc sobie nadzieję na jego dostępność w uczelnianej Mediatece. Chciałabym doświadczyć bardziej sensualnie kontaktu z pismem pomimo dobrze przygotowanej prezentacji w autoreferacie nie rozpoznaję czytelności tekstu i układów graficznych w pomniejszonych formatach prezentacji).

Mam przed sobą 9. numer magazynu. Widziałam też kilka innych, choć nie wszystkie; muszę stwierdzić, że dopiero naoczny i fizyczny kontakt z pismem daje pojęcie o jakości pracy projektanta i jakości druku. Tłoczenia na pierwszej i ostatniej stronie okładki uzasadniają wybór papieru. Wydrukowany element graficzny w technologii hot-print nie ma w sobie nachalności epatowania efektami specjalnymi. Wszystkie elementy graficzne i typograficzne są dobrze zrównoważone. Magazyn zaczyna się tekstem redaktora naczelnego, potem następuje całostronicowy kolofon i spis treści, całość tej rozkładówki nawiązuje stylem i kolorystyką do okładki. Kolejne strony to teksty zespołu redakcyjnego wprowadzające w treści numeru.

Znakomicie dobrane papiery okładki i wnętrza podnoszą jakość magazynu. Tylna strona okładki w zgiętym do środka skrzydełku kryje niespodziankę w postaci miniaturowego, papierowego modelu krzesła inspirowanego projektem Romana Modzelewskiego RM56 do samodzielnego wycięcia i montażu.

Format magazynu: 230x300 mm nawiązuje do formatów lifestylowych i w założeniu ma zwracać zwracać na siebie uwagę grubością grzbietu i nieco nadmiarowym formatem. Pismo jest dość obszerne, zawiera 200 do 300 stron.

Na okładkę wybrano papier barwiony w masie, niepowlekany, matowy o grubości 250/300 g/m². Papier wewnątrz ma gramaturę 100 g/m². Wykorzystano w kolejnych numerach uszlachetnienia poligraficzne typu tłoczenia wypukłe i wklęsłe, lakier UV i hot-stamping.

Dobłą praktyką pisma jest układ tekstu dwunastokolumnowy, artykuły główne i naukowe łamane są na dwie kolumny, inne teksty o większej dynamice na trzy lub cztery łamy. Dłuższe cytaty w tekstach ciągłych zostały odsunięte i złożone w chorągiewkę, cytaty krótsze wpuszczone w tekst.

Jeśli chodzi o typografię, w składzie użyto jednoelementowego kroju Roboto, współczesnej wersji Helwetiki. W tekstach ciągłych zastosowano wersję Light i Slab (9 pkt. z interlinią 13,5 pkt.), tytuły, paginacja i leady złożone są krojem Khand (36 pkt.). Teksty ciągłe są justowane, cytaty i wypunktowania złożone zostały w chorągiewkę. Imiona i nazwiska w tekstach ciągłych są pogrubione.

Każdy artykuł poprzedza zdjęcie jego autora oraz skrócony biogram, podkreśla to rangę zaproszonych osób, których pełne biogramy są na końcu magazynu. Przejawem dbałości o komunikatywność przekazu są także słowa-klucze i tytuły rozdziałów umieszczone w paginacjach stron. Wszystkie te decyzje uważam za zasadne i sprawdzające się w projekcie. Sporym wyzwaniem było ujednolicenie komunikacji poszczególnych stron o różnych treściach merytorycznych i graficznych. Na wielu rozkładówkach z braku materiału wizualnego pan Przemysław proponuje grafiki własne, a czasem zaprasza do współpracy studentów.

Dobłą decyzją wydaje się takie ustrukturyzowanie treści, że więcej tekstu jest w pierwszej części magazynu, a w dalszej części więcej materiału wizualnego. Podobnie jest z decyzją wyodrębnienia działów np. w „Między teorią a praktyką” umieszczono najważniejsze teksty naukowe i popularnonaukowe w kolejnych jak „Edukacja i sztuka” teksty nauczycieli akademickich, dalej w dziale „Młodzi projektanci” – twórczość absolwentów, natomiast w „Kartce z kalendarza” - twórczość artystów, którzy odeszli. Najwięcej materiału wizualnego jest w działach „Prezentacje” i „Wystawy”. Powstają też nowe działy, a każdy z numerów ma swój temat przewodni, co korzystnie wpływa na różnorodność i tożsamość wizualną pisma. Co ważne, każdy numer oprócz odrębnej kolorystyki ma swoją wewnętrzną identyfikację.

Zawsze zwracam uwagę na czytelność tekstów naukowych. W przypadku „Powidoków” doceniam decyzje ułatwiające percepcję – wyraźne wyodrębnienie cytatów, wyimków i wypunktowań, dzięki którym tekst ma więcej światła.

Zastanawiam się czy użycie piktogramów: ołówek (tekst ciągły), dymki (wywiad, rozmowa)

i oko (materiał wizualny) jest potrzebne i czy nie wprowadza przypadkiem odrobiny chaosu mimo chęci porządkowania treści.

Istotnym przedsięwzięciem okołamarketingowym związanym z dystrybucją pisma okazały się profesjonalnie wykonane fotografie, packshoty i sesje kreatywne. Habilitant wskazuje sesję z dżdżownicami z 6. nr magazynu o ekodesignie; rzeczywiście jest to przykuwający uwagę cykl zdjęć, a okładkę tego numeru uważam za najbardziej intrygującą z całej kolekcji.

Podsumowując: artystyczna ekspresja Przemysława Hajka dobrze uzewnętrżniła się w rzetelności opracowania projektu w komponencie projektowym i opisowym. Habilitant wykazał się również zwięzłością wypowiedzi i klarownością narracji; jego teksty w autoreferacie są logiczne i komunikatywne. Dobrze zdefiniował koncepcję projektu oraz całą galanterię typograficzną, co dowodzi wysokiego profesjonalizmu. Wykazał się również umiejętnością współtworzenia i współpracy wypracowując indywidualny styl projektowy.

Analizując całościowe opracowanie projektu stwierdzam, że osiągnięte efekty artystyczne, społeczne i dydaktyczne reprezentują wysoki poziom co potwierdza ilość i jakość uzyskanych nagród i wyróżnień za recenzowany magazyn.

6.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z dorobkiem artystycznym i naukowym oraz wskazanym dziełem pt. „**Projekt graficzny magazynu artystyczno-naukowego „Powidoki”** dr Przemysława Hajka, z pełnym przekonaniem stwierdzam, że jego wkład do dziedziny sztuki, dyscypliny sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki stanowi oryginalne osiągnięcie artystyczne, a przedstawioną do recenzji pracę oceniam pozytywnie. Przedłożona starannie i wyczerpująco przygotowana dokumentacja oraz szczegółowa analiza przedstawionego do oceny dzieła spełniają niezbędne wymogi określone w art. 219 ust. 1 pkt. 1-3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742).

Wobec powyższego wnioskuję do Rady Dyscypliny ASP w Łodzi o nadanie dr Przemysławowi Hajkowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Dauid Drbenusky